

Promemoria

Finansdepartementet
Rätts- och stabsavdelningen, Rättssekretariatet

Utökade möjligheter att lämna underrättelser om felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen på medium för automatiserad behandling

Dnr Fi2022/00578

Februari 2022

Promemorians huvudsakliga innehåll

Promemorian innehåller förslag till vissa ändringar i registerförfattningarna för Skatteverkets beskattnings- och folkbokföringsverksamheter, Centrala studiestödsnämndens (CSN) studiestödsverksamhet och Kronofogdemyndighetens verksamhet. Förslagen syftar till att underlätta för dessa myndigheter att lämna underrättelser enligt lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen (lagen om underrättelseskyldighet) genom att tillåta att underrättelserna, som innefattar personuppgifter, lämnas på medium för automatiserad behandling.

Enligt lagen om underrättelseskyldighet är vissa myndigheter, kommunerna och arbetslöshetskassorna skyldiga att underrätta den myndighet eller organisation som har fattat beslut om vissa ekonomiska förmåner respektive stöd, om det finns anledning att anta att förmånen eller stödet har beslutats, betalats ut eller tillgodosäkrats felaktigt eller med ett för högt belopp.

I dag har den övervägande delen av de myndigheter och organisationer som omfattas av lagen om underrättelseskyldighet möjlighet att lämna underrättelsen på medium för automatiserad behandling. Förslagen i promemorian innebär att det även för CSN:s studiestödsverksamhet införs en sådan möjlighet och att det för Skatteverkets beskattnings- och folkbokföringsverksamheter samt Kronofogdemyndighetens verksamhet införs en sådan möjlighet när underrättelse lämnas till arbetslöshetskassorna.

Förslagen föreslås träda ikraft den 1 juli 2022.

Innehållsförteckning

1	Författningsförslag	4
1.1	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet	4
1.2	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2001:589) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet.....	5
1.3	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2001:590) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet	6
1.4	Förslag till förordning om ändring i studiestödsdataförordningen (2009:321)	7
2	Bakgrund och gällande rätt	14
2.1	Bakgrund till promemorian	14
2.2	Underrättelseskyldighet för vissa myndigheter och organisationer	14
2.3	EU:s dataskyddsförordning, dataskyddslagen och registerförfattningarna	15
2.4	Medium för automatiserad behandling.....	15
2.5	Begränsningar avseende utlämnande på medium för automatiserad behandling.....	16
2.5.1	Skatteverkets beskattningsverksamhet	16
2.5.2	Skatteverkets folkbokföringsverksamhet.....	17
2.5.3	Centrala studiestödsnämndens studiestödsverksamhet	17
2.5.4	Kronofogdemyndighetens verksamhet	19
3	Möjligheten till elektroniskt utlämnande ska bli större	20
4	Ikraftträdandebestämmelser	22
5	Konsekvenser	23

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Regeringen föreskriver att 12 a § förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 a §²

De uppgifter som avses i 8 d § får lämnas ut till arbetslöshetskassorna på medium för automatiserad behandling.

De uppgifter som avses i 8 d § får lämnas ut till arbetslöshetskassorna på medium för automatiserad behandling.

Uppgifter i beskattningsdatabasen får även lämnas ut till arbetslöshetskassorna på medium för automatiserad behandling vid en underrättelse enligt 3 § lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdsystemen.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2022.

¹ Senaste lydelse av förordningens rubrik 2003:1023.

² Senaste lydelse 2017:391.

1.2 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2001:589) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet

Regeringen föreskriver att det i förordningen (2001:589) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet¹ ska införas en ny paragraf, 14 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 a §

Uppgifter i databasen får lämnas ut till arbetslöshetskassorna vid en underrättelse enligt 3 § lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Uppgifterna får lämnas ut på medium för automatiserad behandling.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2022.

¹ Senaste lydelse av förordningens rubrik 2003:1024.

1.3 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2001:590) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet

Regeringen föreskriver i fråga om förordningen (2001:590) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet¹

dels att 11 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 17 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §

Utlämnande av uppgifter enligt 12–17 §§ får göras på medium för automatiserad behandling, om det inte finns hinder mot det enligt någon författning.

Utlämnande av uppgifter enligt 12–17 a §§ får göras på medium för automatiserad behandling, om det inte finns hinder mot det enligt någon författning.

17 a §

Uppgifter i databaserna får lämnas ut till arbetslöshetskassorna vid en underrättelse enligt 3 § lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2022.

1.4 Förslag till förordning om ändring i studiestödsdataförordningen (2009:321)

Regeringen föreskriver att 15 § studiestödsdataförordningen (2009:321) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt Ds 2021:18

15 §

Centrala studiestödsnämnden får lämna ut personuppgifter elektroniskt på annat sätt än genom direktåtkomst enligt följande.

<i>Mottagare</i>	<i>Personuppgifter</i>
Allmän förvaltningsdomstol	Uppgifter som krävs för prövning av överklagade beslut som Centrala studiestödsnämnden har fattat.
Bank eller annan betalningsförmedlare	Namn, adress, personnummer, samordningsnummer, särskilt identifikationsnummer som getts av Centrala studiestödsnämnden, kontonummer, belopp, utbetalningsdatum och aviseringstext.
Företag som tar fram och till studerande distribuerar bevis om studiestöd för studier	Namn, adress, personnummer, samordningsnummer, särskilt identifikationsnummer som getts av Centrala studiestödsnämnden, typ av bevis, giltighetstid för beviset och under vilken tidsperiod den studerande har beviljats studiestöd för studier.
Försäkringskassan	Namn, kontaktuppgifter, personnummer, samordningsnummer, särskilt identifikationsnummer som getts av Centrala studiestödsnämnden, inkomster av förvärvsarbete, årsarbetstid, karenstid för egenföretagare, arbetsgivare eller namn på företag för egenföretagare och yrke.
Inkassoföretag	Namn, adress, personnummer, samordningsnummer, särskilt identifikationsnummer som getts av Centrala studiestödsnämnden, skulduppgifter, den åtgärd som

Centrala studiestödsnämnden begär att inkassoföretaget ska vidta och orsak till en återkallelse av begäran.

Kommun

- Personnummer, samordningsnummer, särskilt identifikationsnummer som getts av Centrala studiestödsnämnden, kommunkod, läroanstaltens kod, studieväg, klass, studietid, tid för studieavbrott och närvaro på läroanstalten i fråga om studerande som har fått studiehjälp och som ansökt om stöd till inackordering enligt 15 kap. 32 § skollagen (2010:800),
- namn, adress, personnummer och samordningsnummer för betalningsmottagare av studiehjälp, och
- namn, personnummer eller samordningsnummer, adress och tidigare studiestöd för att kommunen ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd, uppgift om den studerande har beviljats studiestartsstöd samt uppgifter om kommunens elektroniska åtkomst till personuppgifter hos Centrala studiestödsnämnden.

Kronofogdemyndigheten

Uppgifter som krävs för handläggning av ärenden enligt lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning och mål enligt lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. som initierats av Centrala studiestödsnämnden.

Migrationsverket

Uppgift om att en person som har fyllt 18 men inte 21 år har beviljats studiehjälp enligt studiestödslagen (1999:1395), som krävs för prövningen av om en kommun har rätt till ersättning enligt förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktmottagande m.m. eller enligt förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser

	för vissa utlänningar, samt namn, personnummer och samordningsnummer.
Myndighet som begär det eller sådant organ som anges i bilagan till offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som begär det	Namn, adress, den studerandes länskod, kommunkod, läroanstaltens kod, studievägs kod, årskurs, läroanstaltens namn, utbildningens namn och läroanstaltens länskod.
Omställningsorganisation enligt 4 § lagen (2022:000) om omställningsstudiestöd	Namn, personnummer, samordningsnummer, särskilt identifikationsnummer som getts av Centrala studiestödsnämnden, beviljat omställningsstudiebidrag, stödets omfattning och inkomst som ligger till grund för beslut om omställningsstudiestöd.
Polismyndigheten	Uppgifter som krävs dels för att Centrala studiestödsnämnden ska kunna göra anmälningar enligt bidragsbrottslagen (2007:612), dels för Polismyndighetens handläggning av sådana anmälningar.
Skatteverket	Uppgifter som krävs för att fullgöra skyldigheten att lämna kontrolluppgifter eller uppgifter om betalningsmottagare i arbetsgivardeklarationer enligt skatteförfarandelagen (2011:1244) och uppgifter som krävs för att fullgöra skyldigheten att underrätta Skatteverket enligt folkbokföringslagen (1991:481).
Transportstyrelsen	Namn och personnummer i ärende om körkortslån enligt förordningen (2018:1118) om körkortslån.
Örebro kommun	Namn, personnummer, samordningsnummer, särskilt identifikationsnummer som getts av Centrala studiestödsnämnden, beviljat belopp i bidrag enligt förordningen (1995:667) om bidrag till vissa funktionshindrade elever i gymnasieskolan som

utbetalas till Örebro kommun för kostnad för kost, logi och annan service i samband med boendet som kommunen tillhandahåller samt den totala kostnaden för sådant.

Överklagandenämnden för studie-
stöd

Uppgifter som krävs för prövning av överklagade beslut som Centrala studiestödsnämnden har fattat.

Centrala studiestödsnämnden får också lämna ut personuppgifter elektroniskt på annat sätt än genom direktåtkomst i den utsträckning det behövs för att någon annan ska kunna lämna ut personuppgifter elektroniskt till myndigheten.

Föreslagen lydelse

15 §

Centrala studiestödsnämnden får lämna ut personuppgifter elektroniskt på annat sätt än genom direktåtkomst enligt följande.

Mottagare

Personuppgifter

Allmän förvaltningsdomstol

Uppgifter som krävs för prövning av överklagade beslut som Centrala studiestödsnämnden har fattat.

Bank eller annan betalnings-
förmedlare

Namn, adress, personnummer, samordningsnummer, särskilt identifikationsnummer som getts av Centrala studiestödsnämnden, kontonummer, belopp, utbetalningsdatum och aviseringstext.

Företag som tar fram och till
studerande distribuerar bevis om
studiestöd för studier

Namn, adress, personnummer, samordningsnummer, särskilt identifikationsnummer som getts av Centrala studiestödsnämnden, typ av bevis, giltighetstid för beviset och under vilken tidsperiod den studerande har beviljats studiestöd för studier.

Försäkringskassan

Namn, kontaktuppgifter, personnummer, samordningsnummer, särskilt identifikationsnummer som getts av Centrala studiestöds-

nämnden, inkomster av förvärvsarbete, årsarbetstid, karenstid för egenföretagare, arbetsgivare eller namn på företag för egenföretagare och yrke.

Inkassoföretag

Namn, adress, personnummer, samordningsnummer, särskilt identifikationsnummer som getts av Centrala studiestödsnämnden, skulduppgifter, den åtgärd som Centrala studiestödsnämnden begär att inkassoföretaget ska vidta och orsak till en återkallelse av begäran.

Kommun

– Personnummer, samordningsnummer, särskilt identifikationsnummer som getts av Centrala studiestödsnämnden, kommunkod, läroanstaltens kod, studieväg, klass, studietid, tid för studieavbrott och närvaro på läroanstalten i fråga om studerande som har fått studiehjälp och som ansökt om stöd till inackordering enligt 15 kap. 32 § skollagen (2010:800),

– namn, adress, personnummer och samordningsnummer för betalningsmottagare av studiehjälp, och
– namn, personnummer eller samordningsnummer, adress och tidigare studiestöd för att kommunen ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd, uppgift om den studerande har beviljats studiestartsstöd samt uppgifter om kommunens elektroniska åtkomst till personuppgifter hos Centrala studiestödsnämnden.

Kronofogdemyndigheten

Uppgifter som krävs för handläggning av ärenden enligt lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning och mål enligt lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. som initierats av Centrala studiestödsnämnden.

Migrationsverket

Uppgift om att en person som har fyllt 18 men inte 21 år har beviljats studiehjälp enligt studiestödslagen (1999:1395), som krävs för prövningen av om en kommun har rätt till ersättning enligt förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. eller enligt förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar, samt namn, personnummer och samordningsnummer.

Myndighet eller organisation som är mottagare av underrättelse enligt lagen (2008:206) om underrättelseskylldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdsystemen

Uppgifter som krävs för att lämna en underrättelse enligt 3 § lagen (2008:206) om underrättelseskylldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.

Myndighet som begär det eller sådant organ som anges i bilagan till offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som begär det

Namn, adress, den studerandes länskod, kommunkod, läroanstaltens kod, studievägs kod, årskurs, läroanstaltens namn, utbildningens namn och läroanstaltens länskod.

Omställningsorganisation enligt 4 § lagen (2022:000) om omställningsstudiestöd

Namn, personnummer, samordningsnummer, särskilt identifikationsnummer som getts av Centrala studiestödsnämnden, beviljat omställningsstudiebidrag, stödets omfattning och inkomst som ligger till grund för beslut om omställningsstudiestöd.

Polismyndigheten

Uppgifter som krävs dels för att Centrala studiestödsnämnden ska kunna göra anmälningar enligt bidragsbrottslagen (2007:612),

dels för Polismyndighetens handläggning av sådana anmälningar.

Skatteverket

Uppgifter som krävs för att fullgöra skyldigheten att lämna kontrolluppgifter eller uppgifter om betalningsmottagare i arbetsgivardeklarationer enligt skatteförfarandelagen (2011:1244) och uppgifter som krävs för att fullgöra skyldigheten att underrätta Skatteverket enligt folkbokföringslagen (1991:481).

Transportstyrelsen

Namn och personnummer i ärende om körkortslån enligt förordningen (2018:1118) om körkortslån.

Örebro kommun

Namn, personnummer, samordningsnummer, särskilt identifikationsnummer som getts av Centrala studiestödsnämnden, beviljat belopp i bidrag enligt förordningen (1995:667) om bidrag till vissa funktionshindrade elever i gymnasieskolan som utbetalas till Örebro kommun för kostnad för kost, logi och annan service i samband med boendet som kommunen tillhandahåller samt den totala kostnaden för sådant.

Överklagandenämnden för studiestöd

Uppgifter som krävs för prövning av överklagade beslut som Centrala studiestödsnämnden har fattat.

Centrala studiestödsnämnden får också lämna ut personuppgifter elektroniskt på annat sätt än genom direktåtkomst i den utsträckning det behövs för att någon annan ska kunna lämna ut personuppgifter elektroniskt till myndigheten.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2022.

2 Bakgrund och gällande rätt

2.1 Bakgrund till promemorian

I juli 2021 gav Arbetsförmedlingen, CSN, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket in en gemensam framställan till regeringen i vilken de bl.a. föreslog att de rättsliga hindren för att lämna underrättelser enligt lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, förkortad lagen om underrättelseskyldighet, på medium för automatiserad behandling ska undanröjas (Fi2021/02564). Myndigheterna framhöll att det vid den analys som myndigheterna inom MUR-samarbetet (MUR står för Motståndskraft hos utbetalande och rättsvårdande myndigheter) gjort avseende förut-sättningarna för att öka antalet underrättelser, framkommit att de rättsliga hinder som finns för att lämna underrättelser på medium för automatiserad behandling försvårar tillämpningen av lagen och hindrar att den får fullt genomslag. Denna promemoria har tagits fram inom Finansdepartementet med anledning av myndigheternas framställan.

2.2 Underrättelseskyldighet för vissa myndigheter och organisationer

Lagen om underrättelseskyldighet trädde i kraft 2008. Syftet med lagen är att möjliggöra för myndigheter att bistå varandra när det gäller att upptäcka och förhindra felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.

Genom lagen infördes en skyldighet för Migrationsverket, Försäkringskassan, Kronofogdemyndigheten, CSN, Arbetsförmedlingen, arbetslöshetskassorna och Skatteverket, med undantag för Skatteverkets brottsbekämpande verksamhet, att gällande vissa ekonomiska förmåner för personligt ändamål som beslutats av Migrationsverket, Försäkringskassan, CSN, Arbetsförmedlingen, kommunerna eller arbetslöshetskassorna, underrätta den myndighet eller organisation som fattat beslutet, om det finns anledning att anta att förmånen har beslutats eller betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp. Det hade före lagens ikraftträdande inte funnits några särskilda bestämmelser om en skyldighet för en myndighet att underrätta en annan myndighet om den bedömde att myndigheten felaktigt hade betalat ut en förmån till en enskild. Det innebar att informationen, bl.a. av sekretesskäl, i regel inte fördes vidare till den myndighet som skulle kunnat ha rättat till felaktigheten.

Lagen om underrättelseskyldighet har senare utvidgats till att även gälla ekonomiska förmåner som beslutas av Pensionsmyndigheten och vissa ekonomiska stöd som beslutas av Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen eller en kommun och avser en enskild men som har betalats ut eller tillgodoräknats någon annan än den enskilde, samt den situationen att en ekonomisk förmån eller ett ekonomiskt stöd har tillgodoräknats felaktigt eller med ett för högt belopp. Det har vidare införts en underrättelseskyldighet för Pensionsmyndigheten och kommunerna.

Enligt 4 § lagen om underrättelseskyldighet ska det av underrättelsen framgå vilka omständigheter som ligger till grund för antagandet att en

ekonomisk förmån eller ett ekonomiskt stöd har beslutats, betalats ut eller tillgodoräknats felaktigt eller med ett för högt belopp.

2.3 EU:s dataskyddsförordning, dataskyddslagen och registerförfattningarna

EU:s dataskyddsförordning (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG) är tillämplig på sådan behandling av personuppgifter som helt eller delvis genomförs på automatisk väg samt på annan behandling än automatisk av personuppgifter som ingår i eller kommer att ingå i ett register. Om en personuppgift behandlas i t.ex. en dator innebär det en sådan automatisk behandling som omfattas av regelverket.

Utöver dataskyddsförordningen finns lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning (dataskyddslagen). Den innehåller bestämmelser som för svenskt vidkommande gäller vid sidan av dataskyddsförordningen.

Dataskyddslagen är enligt 1 kap. 6 § subsidiär i förhållande till myndigheternas s.k. registerförfattningar. I registerförfattningarna finns bestämmelser som avser hur personuppgifter får behandlas i vissa offentliga verksamheter.

2.4 Medium för automatiserad behandling

Uttrycket medium för automatiserad behandling nämns varken i dataskyddsförordningen eller i dataskyddslagen. Med utlämnande av uppgifter på medium för automatiserad behandling avses att utlämnandet av uppgifter sker i elektronisk form på ett sådant sätt att mottagaren kan bearbeta informationen. Det kan exempelvis ske genom att uppgifterna överlämnas via usb-minne, e-post eller filöverföring från ett it-system till ett annat. Ett sådant utlämnande av uppgifter kan också beskrivas som ett utlämnande på elektronisk väg som inte sker genom direktåtkomst.

Många gånger leder utlämnande av uppgifter på medium för automatiserad behandling till en effektivitetsvinst för såväl uppgiftslämnare som mottagare. Det kan dock samtidigt innebära större möjligheter att bearbeta uppgifterna, även när det gäller stora samlingar av uppgifter. På så sätt kan utlämnande av personuppgifter på medium för automatiserad behandling innebära risker för otillbörligt intrång i den enskildes personliga integritet. Det är också bakgrunden till att många registerförfattningar innehåller bestämmelser om i vilka situationer utlämnande på medium för automatiserad behandling är tillåtet.

I författningstext har uttrycket medium för automatiserad behandling allt mer ersatts av modernare uttryck, se t.ex. 15 § studiestödsdataförordningen (2009:321). Uttrycket används dock fortfarande i flertalet av de författningar som det nu föreslås ändringar i. Det används därför även i

några av de bestämmelser som föreslås. Mot den bakgrunden används uttrycket också i löptexten i promemorian.

2.5 Begränsningar avseende utlämnande på medium för automatiserad behandling

I dataskyddsförordningen finns inget uttryckligt hinder mot att personuppgifter lämnas ut på medium för automatiserad behandling. Av artikel 5, som rör vissa principer för behandling av personuppgifter, uppställs däremot krav bl.a. på att personuppgifter ska behandlas på ett sätt som säkerställer lämplig säkerhet för personuppgifterna med användning av lämpliga tekniska eller organisatoriska åtgärder. Vidare följer av artikel 32 att den personuppgiftsansvarige och eventuella personuppgiftsbiträden ska vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa en säkerhetsnivå som är lämplig i förhållande till risken för fysiska personers rättigheter och friheter. Vid bedömningen av lämplig säkerhetsnivå ska särskild hänsyn tas till de risker som behandlingen medför, i synnerhet för oavsiktlig eller olaglig förstöring, förlust eller ändring eller till obehörigt röjande av eller obehörig åtkomst till de personuppgifter som överförts, lagrats eller på annat sätt behandlats.

För vissa verksamheter finns det, som ovan nämnts, bestämmelser genom vilka möjligheten till utlämnande av personuppgifter på medium för automatiserad behandling har begränsats med hänsyn till den risk som ett sådant utlämnande skulle innebära för otillbörligt intrång i enskildas integritet. I andra fall finns det ingen begränsning, utan det är den personuppgiftsansvarige, som utifrån den riskbaserade metod som beskrivs i dataskyddsförordningen, får göra den bedömningen.

I avsnitten 2.5.1–2.5.4 redogörs för bestämmelser avseende personuppgiftsbehandlingen i Skatteverkets beskattnings- respektive folkbokföringsverksamheter, CSN:s studiestödsverksamhet och Kronofogdemyndighetens verksamhet som medför att det i en del situationer inte alls, eller endast till vissa mottagare, är möjligt att lämna ut personuppgifter på medium för automatiserad behandling vid underrättelse enligt lagen om underrättelseskyldighet.

2.5.1 Skatteverkets beskattningsverksamhet

Vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet gäller lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Det finns i den lagen ingen begränsning som gäller utlämnande av uppgifter på medium för automatiserad behandling till andra myndigheter. Med myndighet avses i detta sammanhang även kommunala nämnder.

Vad gäller utlämnande av uppgifter från databasen till enskilda följer av 2 kap. 6 § att detta får ske på medium för automatiserad behandling endast om regeringen har meddelat föreskrifter om det. Av de utbetalande myndigheterna och organisationerna som omfattas av lagen om underrättelseskyldighet är det endast arbetslöshetskassorna som räknas som enskilda.

Regeringen har meddelat föreskrifter genom förordningen (2001:588) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Av 8 d § tillsammans med 12 a § följer att vissa särskilt angivna uppgifter, som kan lämnas ut till arbetslöshetskassorna i den utsträckning det behövs för beräkning eller kontroll av arbetslöshetsersättning enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, kan lämnas ut på medium för automatiserad behandling. Någon motsvarande bestämmelse som avser utlämnande av uppgifter vid underrättelse enligt lagen om underrättelseskyldighet finns däremot inte.

Sammanfattningsvis kan Skatteverkets beskattningsverksamhet alltså lämna underrättelse enligt lagen om underrättelseskyldighet på medium för automatiserad behandling till samtliga mottagare utom arbetslöshetskassorna.

2.5.2 Skatteverkets folkbokföringsverksamhet

Behandlingen av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet regleras i lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet. I likhet med vad som gäller vid utlämnande av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet finns det vad gäller folkbokföringsverksamheten inte någon begränsning som avser utlämnande av personuppgifter på medium för automatiserad behandling till andra myndigheter. Det finns däremot en bestämmelse i 2 kap. 6 § som innebär att det är tillåtet att lämna uppgifter till enskilda på medium för automatiserad behandling endast om regeringen har meddelat föreskrifter om detta.

I förordningen (2001:589) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet saknas det bestämmelser som gör det möjligt att lämna uppgifter till arbetslöshetskassorna på medium för automatiserad behandling. För Skatteverkets folkbokföringsverksamhet är det alltså, på samma sätt som för beskattningsverksamheten, möjligt att lämna underrättelse enligt lagen om underrättelseskyldighet på medium för automatiserad behandling till samtliga mottagare utom arbetslöshetskassorna.

2.5.3 Centrala studiestödsnämndens studiestödsverksamhet

Studiestödsdatalagen (2009:287) är tillämplig vid behandling av personuppgifter i CSN:s studiestödsverksamhet. I 10 § anges bl.a. att direktåtkomst och annat elektroniskt utlämnande av personuppgifter är tillåtet bara i den utsträckning som det anges i lag eller förordning. Med annat elektroniskt utlämnande avses utlämnande på medium för automatiserad behandling.

Särskilt författningsstöd för utlämnande av vissa typer av personuppgifter på medium för automatiserad behandling finns bl.a. i 15 § studiestödsdataförordningen. I uppräknningen som finns i bestämmelsen nämns att vissa uppgifter kan lämnas ut på detta sätt till kommunerna och Migrationsverket. I departementspromemorian Omställningsstudiestöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden

(Ds 2021:18) föreslås vidare att det den 30 juni 2022 i 15 § även ska införas en bestämmelse som möjliggör utlämnande av vissa uppgifter på detta sätt till Försäkringskassan.

Möjligheten att använda 15 § som stöd för att lämna ut personuppgifter i en underrättelse enligt lagen om underrättelseskyldighet på medium för automatiserad behandling begränsas av att CSN i en sådan underrättelse kan behöva lämna fler typer av personuppgifter än de som tillåts lämnas ut på detta sätt enligt 15 §. Som ovan nämnts, anges i lagen om underrättelseskyldighet inte specifikt vilka uppgifter som ska lämnas. Däremot uppställs krav på att uppgifterna är sådana att det av underrättelsen ska framgå vilka omständigheter som ligger till grund för antagandet att en ekonomisk förmån eller ett ekonomiskt stöd har beslutats, betalats ut eller tillgodoräknats felaktigt eller med ett för högt belopp. Vidare omfattar 15 § inte samtliga mottagare som CSN kan behöva skicka en underrättelse till. I bestämmelsen saknas det möjlighet för CSN att lämna personuppgifter på medium för automatiserad behandling till Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten och arbetslöshetskassorna samt, i vart fall i dagsläget, Försäkringskassan. I bestämmelsen finns visserligen även en möjlighet för CSN att lämna ut vissa uppgifter på medium för automatiserad behandling till myndigheter eller vissa organ som begär det. En underrättelse enligt lagen om underrättelseskyldighet initieras dock normalt av uppgiftslämnaren och inte av mottagaren.

Utöver nämnda bestämmelser i 15 § studiestödsdataförordningen kan det vid en underrättelse enligt lagen om underrättelseskyldighet finnas möjlighet att lämna ut personuppgifterna på medium för automatiserad behandling med stöd av 13 § studiestödsdatalagen. Enligt denna bestämmelse får personuppgifter som får lämnas ut till någon genom direktåtkomst också lämnas ut till mottagaren på medium för automatiserad behandling. Försäkringskassan och arbetslöshetskassorna får, enligt 11 § studiestödsdatalagen, ha direktåtkomst till personuppgifter som behandlas i CSN:s studiestödsverksamhet i den utsträckning som CSN har uppgiftsskyldighet enligt lag eller förordning. I lagrådsremissen Omställningsstudiestöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden föreslås dock en ändring som innebär att Försäkringskassans direktåtkomst enligt denna bestämmelse tas bort den 30 juni 2022. I studiestödsdataförordningen anges närmare vilka personuppgifter som direktåtkomsten enligt 11 § studiestödsdatalagen gäller (se 10 och 11 §§). I studiestödsdataförordningen finns det dessutom i 13 § en bestämmelse enligt vilken socialnämnden kan få direktåtkomst till vissa uppgifter. Det betyder att personuppgifter i en underrättelse till kommunernas socialnämnder även skulle kunna lämnas på medium för automatiserad behandling. Direktåtkomsten för arbetslöshetskassorna, Försäkringskassan och socialnämnden är dock begränsad i tiden, vilket följer av 14 § studiestödsdataförordningen genom hänvisningen till 7 §. Det innebär att CSN endast inom den tidsram som gäller för direktåtkomsten kan lämna ut de personuppgifter som omfattas av direktåtkomsten till dessa mottagare på medium för automatiserad behandling.

Flera av de personuppgifter som kan lämnas ut via direktåtkomst, och följaktligen även kan lämnas ut på medium för automatiserad behandling, kan antas vara sådana uppgifter som lämnas i en underrättelse enligt lagen om underrättelseskyldighet. Det kan dock även antas att det kan krävas att

också andra personuppgifter lämnas när CSN fullgör sin underrättelseskyldighet. Som ovan nämnts, finns det i lagen om underrättelseskyldighet inte specificerat exakt vilka personuppgifter som ska lämnas ut.

Sammanfattningsvis innebär bestämmelserna som ger möjlighet till att de personuppgifter som mottagaren har direktåtkomst till även kan lämnas ut på medium för automatiserad behandling, att CSN kan lämna ut vissa personuppgifter till arbetslöshetskassorna, kommunernas socialnämnder och, i vart fall i dag, Försäkringskassan på medium för automatiserad behandling, men att det kan finnas situationer där begränsningen i tiden medför att ett utlämnande på detta sätt inte är möjligt eller där det finns behov av att lämna ut andra typer av personuppgifter än vad nuvarande bestämmelser medger.

Ytterligare en möjlighet till utlämnande av personuppgifter på medium för automatiserad behandling regleras i 13 § studiestödsdatalagen. Bestämmelsen medger att enstaka personuppgifter lämnas ut på medium för automatiserad behandling eller via elektronisk kommunikation i enskilda fall. Genom att möjligheten att lämna ut personuppgifter enligt denna bestämmelse har begränsats till att gälla enstaka uppgifter har det skapats en ordning där mer omfattande eller systematiskt uppgifts-utlämnande förutsätter särskilt författningsstöd. Det är därmed inte säkert att denna bestämmelse skulle kunna tillämpas vid en underrättelse enligt lagen om underrättelseskyldighet.

Trots att det, som redogjorts för ovan, finns flera bestämmelser som kan möjliggöra utlämnande av personuppgifter på medium för automatiserad behandling vid en underrättelse enligt lagen om underrättelseskyldighet, saknas det fortfarande tydligt rättsligt stöd för att CSN i alla situationer ska kunna lämna en sådan underrättelse på detta sätt.

2.5.4 Kronofogdemyndighetens verksamhet

Lagen (2001:184) om behandling av personuppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet är tillämplig vad gäller större delen av myndighetens verksamhet. I den lagen finns ingen begränsning som gäller utlämnande av personuppgifter på medium för automatiserad behandling till myndigheter. I fråga om enskilda anges däremot i 2 kap. 25 § att uppgifter i en databas får lämnas ut till en enskild på medium för automatiserad behandling endast om regeringen har meddelat föreskrifter om det. Sådana föreskrifter har meddelats genom förordningen (2001:590) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet.

Av de som mottar underrättelser enligt lagen om underrättelseskyldighet är det endast arbetslöshetskassorna som kan betraktas som enskilda och följaktligen omfattas av begränsningen i 2 kap. 25 § lagen om behandling av personuppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet. I förordningen om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet saknas det bestämmelser som ger myndigheten möjlighet att till arbetslöshetskassorna lämna ut personuppgifter på medium för automatiserad behandling i nu aktuellt hänseende.

3 Möjligheten till elektroniskt utlämnande ska bli större

Förslag: I studiestödsdataförordningen ska det införas en generell möjlighet för CSN att lämna underrättelse enligt lagen om underrättelseskyldighet på medium för automatiserad behandling.

I förordningen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet, förordningen om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet och förordningen om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet ska det införas bestämmelser som möjliggör att det i verksamheter som omfattas av förordningarna går att lämna underrättelse enligt lagen om underrättelseskyldighet till arbetslöshetskassorna på medium för automatiserad behandling.

Skälen för förslaget: Utlämnande av uppgifter på medium för automatiserad behandling innebär vanligtvis effektivitetsvinster i förhållande till utlämnande av uppgifterna på papper. Uppgiftslämnaren kan då överföra uppgifterna på elektronisk väg i stället för att göra utskrifter av uppgifterna och skicka dessa med post. Uppgiftslämnande genom medium för automatiserad behandling leder i dessa situationer även till effektivitetsvinster för mottagaren. Genom att detta förfarande används undgår mottagaren det moment där uppgifterna förs över från papper till elektronisk form in i mottagarens datasystem.

Lagen om underrättelseskyldighet infördes som ett led i att försöka minska de felaktiga utbetalningarna från välfärdssystemen. Det är viktigt att samtliga myndigheter och organisationer som omfattas av lagen får förutsättningar att lämna underrättelser på ett sätt som för dem är enkelt att genomföra. Att införa bestämmelser som innebär att underrättelser som innehåller personuppgifter kan lämnas på medium för automatiserad behandling kan antas bidra till såväl förenkling som större effektivitet i arbetet. Mot en sådan åtgärd måste dock ställas den risk för otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet som utlämnande av personuppgifter på medium för automatiserad behandling innebär.

Som ovan nämnts ger utlämnande på medium för automatiserad behandling större möjligheter att bearbeta personuppgifterna, även när det är fråga om stora samlingar av personuppgifter. Vid underrättelse enligt lagen om underrättelseskyldighet är mottagarna av uppgifterna myndigheter eller organisationer. Samtliga mottagare, förutom arbetslöshetskassorna, har egna registerförfattningar som reglerar för vilka ändamål de får använda de personuppgifter som de har tillgång till. För dessa mottagare finns det alltså inget rättsligt stöd för att behandla uppgifterna på annat sätt än i enlighet med de för myndigheterna gällande författningarna. Det innebär att det inte borde finnas någon risk för att mottagande myndigheter behandlar personuppgifterna på ett sätt som inte är avsett.

Vid behandling av personuppgifter inom arbetslöshetskassornas verksamhet gäller endast dataskyddsförordningen och dataskyddslagen. Arbetslöshetskassorna har i dag, trots det, redan möjlighet att motta underrättelser på medium för automatiserad behandling från bl.a. Försäkrings-

kassan och Pensionsmyndigheten. För dessa myndigheter tillåts utlämnande på medium för automatiserad behandling, om utlämnandet sker med stöd av olika sekretessbrytande bestämmelser som tar sikte på myndigheter respektive enskilda. Bakgrunden till det är att det i dessa fall kan sägas finnas bakomliggande specifika ställningstaganden om att viss information ska eller får lämnas ut. Dessa ställningstaganden tar i och för sig sikte på det sakliga innehållet i de uppgifter som avses snarare än formen för utlämnande. När det infördes en bestämmelse som innebar att dessa uppgifter kunde lämnas ut på medium för automatiserad behandling, förutsattes dock att integritetsaspekten hade beaktats vid införandet av de sekretessbrytande bestämmelserna, även om de skäl som talat för ett utlämnande av uppgifterna hade bedömts väga över. Detta tillsammans med effektivitetsintresset ansågs generellt sett tala för att uppgifterna skulle få lämnas ut på medium för automatiserad behandling (prop. 2002/03:135 s. 98).

Arbetslöshetskassornas verksamhet regleras i lag och de har delegerats myndighetsutövande uppgifter. Som redogjorts för har Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten i dag möjlighet att lämna underrättelser enligt lagen om underrättelseskyldighet på medium för automatiserad behandling till arbetslöshetskassorna. Det saknas skäl att göra åtskillnad mellan dessa myndigheter och Skatteverket, CSN och Kronofogdemyndigheten i fråga om möjligheten att lämna ut personuppgifter på medium för automatiserad behandling till arbetslöshetskassorna när utlämnandet sker i samma syfte.

Sammantaget bedöms det finnas skäl att ge större möjligheter för Skatteverkets beskattnings- och folkbokföringsverksamheter, CSN:s studiestödsverksamhet och Kronofogdemyndighetens verksamhet att lämna ut personuppgifter på medium för automatiserad behandling vid underrättelse enligt lagen om underrättelseskyldighet. Sådana regeländringar bedöms kunna genomföras utan att det leder till att den enskildes personliga integritet äventyras. De bedöms vara förenliga med EU:s dataskyddsförordning.

4 Ikraftträdandebestämmelser

Förslag: De föreslagna ändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2022.
--

Skälen för förslaget: De föreslagna ändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 juli 2022.

5 Konsekvenser

Genom de föreslagna ändringarna får Skatteverkets beskattnings- och folkbokföringsverksamheter, CSN:s studiestödsverksamhet samt Kronofogdemyndighetens verksamhet större möjligheter att lämna underrättelser enligt lagen om underrättelseskyldighet på medium för automatiserad behandling. Den nuvarande ordningen, där utlämnande av personuppgifter i de situationer som det nu gäller endast kan ske via papperskopia, har av vissa myndigheter ansetts försvåra tillämpningen av lagen och hindra att den får fullt genomslag (se avsnitt 2.1). Förslaget om utökade möjligheter att lämna underrättelser på medium för automatiserad behandling syftar till att underlätta för Skatteverket, CSN och Kronofogdemyndigheten att fullgöra sin underrättelseskyldighet.

Ett annat sätt att lämna ut personuppgifter elektroniskt än via medium för automatiserad behandling är via direktåtkomst. Initiativet till en underrättelse enligt lagen om underrättelseskyldighet kommer från uppgiftslämnaren. Av underrättelsen ska det bl.a. framgå vilka omständigheter som ligger till grund för antagandet om felaktigheten, vilket kan innebära en mer utförlig beskrivning än enbart angivande av vissa personuppgifter. Direktåtkomst utgör därmed inte något alternativ till de föreslagna ändringarna.

Om de föreslagna ändringarna inte genomförs skulle det få till följd att myndigheterna även fortsättningsvis måste skicka underrättelser via papperskopia.

Konsekvenser ur effektivitetssynpunkt

Den elektroniska överföringen förväntas leda till effektivitetsvinster såväl för uppgiftslämnaren som mottagaren, eftersom de moment som innefattar utskrift av papperskopia, översändande och mottagande via post samt överföring av uppgifterna från papperskopian till mottagarens datasystem inte längre behövs.

Konsekvenser ut integritetssynpunkt

Utlämnande av personuppgifter på medium för automatiserad behandling innebär en högre risk för otillbörligt intrång i den enskildes personliga integritet än vad motsvarande uppgiftslämnande på papperskopia som översänds med post bedöms göra. Det beror på att den elektroniska överföringen ger större möjligheter för mottagaren att bearbeta uppgifterna, än vad överföring av papperskopia medför.

Som redogjorts för ovan, sker utlämnandet av personuppgifterna i de situationer som det nu gäller med stöd av en författning och för visst syfte. Samtliga mottagare utom arbetslöshetskassorna har dessutom registerförfattningar som reglerar hur de får behandla personuppgifterna. Arbetslöshetskassornas verksamhet regleras i lag, de har delegerats myndighetsutövande uppgifter och kan, i likhet med myndigheter, förväntas behandla personuppgifter på ett ansvarsfullt sätt trots att de saknar register-

författning. Risken för att personuppgifterna används av berörda myndigheter, kommuner och arbetslöshetskassor på ett otillbörligt sätt i förhållande till enskildas personliga integritet bedöms därmed vara låg.

Det kan slutligen konstateras att överföring av uppgifter på papperskopior via post medför en risk för att mottagaren av förbiseende för in felaktiga personuppgifter i sitt datasystem, vilket i sig kan innebära ett integritetsproblem.

Konsekvenser ur miljösynpunkt

De föreslagna ändringarna bedöms minska den miljöpåverkan som underrättelserna medför. Dels krävs det inte längre någon användning av papper för underrättelsen, dels uppstår inte den miljömässiga påverkan som transporten av papperskopior innebär. I december hade Kronofogdemyndigheten under 2021 skickat 12 underrättelser enligt lagen om underrättelseskylldighet till arbetslöshetskassorna. För Skatteverkets beskattnings- och folkbokföringsverksamheter var motsvarande siffror 155 respektive 5 underrättelser. CSN hade vid samma tidpunkt skickat totalt, dvs. inte enbart till arbetslöshetskassorna, 3 underrättelser under 2021. Det betyder att det kan antas att de föreslagna ändringarna skulle innebära att pappersutskick vid ungefär 175 tillfällen per år kan undvikas.

Budgetrelaterade konsekvenser

Förslagen bedöms inte medföra några kostnader för berörda myndigheter och organisationer, utan kan tvärtom leda till besparingar. Besparingarna består i minskade kostnader för papper och porto samt en effektivare handläggning av underrättelserna.

Övriga konsekvenser

Förslagen bedöms inte ha någon betydelse för jämställdheten mellan kvinnor och män.

Förslagen bedöms vara förenliga med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

Förslagen bedöms inte kräva några särskilda informationsinsatser.